

Številka: 403-110/2020/		
Ljubljana, 15. 1. 2021		
EVA		
GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE Gp.gs@gov.si		
ZADEVA: Polletno poročilo Ministrstva za finance Vladi Republike Slovenije o učinkih izvedenih ukrepov na podlagi Zakona o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank za obdobje od 1. 7. do 31. 12. 2020		
1. Predlog sklepov vlade:		
Na podlagi 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17), šestega odstavka 20. člena Zakona o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 105/12, 63/13 – ZS-K, 23/14 – ZDIJZ-C, 104/15, 26/17 – ORZUKSB33 in 27/17 – popr. in 174/20 – ZIPRS2122) in 50. člena Uredbe o izvajanju ukrepov za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 103/13 in 22/16) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne ... sprejela naslednji		
SKLEP:		
Vlada Republike Slovenije je sprejela Polletno poročilo Ministrstva za finance o učinkih izvedenih ukrepov za krepitev stabilnosti bank za obdobje od 1. 7. do 31. 12. 2020.		
Božo PREDALIČ GENERALNI SEKRETAR VLADE		
Sklep prejmejo:		
<ul style="list-style-type: none">• Ministrstvo za finance• Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo• Banka Slovenije		
2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:		
/		
3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:		
<ul style="list-style-type: none">• Mag. Andrej Šircelj, minister za finance• Urška Cvelbar, generalna direktorica Direktorata za finančni sistem• Janja Jereb, vodja Sektorja za bančništvo• Matic Leščanec, svetovalec		
3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:		
/		
4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:		
/		
5. Kratek povzetek gradiva:		
V skladu s šestim odstavkom 20. člena Zakona o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 105/12, 63/13 – ZS-K, 23/14 – ZDIJZ-C, 104/15, 26/17 – ORZUKSB33 in 27/17 – popr. in 174/20 – ZIPRS2122) in 50. členom Uredbe o izvajanju ukrepov za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 103/13 in 22/16) Ministrstvo za finance spremlja učinke izvedenih ukrepov za krepitev stabilnosti bank ter pripravi polletno poročilo Vladi Republike Slovenije. Ministrstvo za finance je v ta namen pridobilo podatke in informacije od Banke Slovenije.		
6. Presoja posledic za:		
a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE

b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 	NE
7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR: /		

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1		
SKUPAJ				
7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR: /				
8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:				
Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:			NE	
<ul style="list-style-type: none"> - pristojnosti občin, - delovanje občin, - financiranje občin. 				
Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:				
<ul style="list-style-type: none"> - Skupnosti občin Slovenije SOS: NE - Združenju občin Slovenije ZOS: NE - Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: NE 				
Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani: /				
9. Predstavitev sodelovanja javnosti:				
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:			NE	
Gradivo je takšne narave, da sodelovanje javnosti ni potrebno.				
10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:			NE	
11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:			NE	

Mag. Andrej ŠIRCELJ
MINISTER ZA FINANCE

Priloge:

- predlog sklepa (priloga 1)
- obrazložitev sklepa (priloga 2)
- Polletno poročilo Ministrstva za finance o učinkih izvedenih ukrepov za krepitev stabilnosti bank za obdobje od 1. 7. do 31. 12. 2020 (priloga 3)

VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Na podlagi 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 26/17 – ORZUKSB33 in 27/17 – popr. in 174/20 – ZIPRS2122), šestega odstavka 20. člena Zakona o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 105/12, 63/13 – ZS-K, 23/14 – ZDIJZ-C in 104/15) in 50. člena Uredbe o izvajanju ukrepov za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 103/13 in 22/16) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne ... sprejela naslednji

SKLEP:

Vlada Republike Slovenije je sprejela Polletno poročilo Ministrstva za finance o učinkih izvedenih ukrepov za krepitev stabilnosti bank za obdobje od 1. 7. do 31. 12. 2020.

Božo PREDALIČ
GENERALNI SEKRETAR VLADE

Številka:
Ljubljana, ...

Sklep prejmejo:

- Ministrstvo za finance
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo
- Banka Slovenije

OBRAZLOŽITEV SKLEPA

V skladu s šestim odstavkom 20. člena Zakona o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 105/12, 63/13 – ZS-K, 23/14 – ZDIJZ-C, 104/15, 26/17 – ORZUKSB33 in 27/17 – popr. in 174/20 – ZIPRS2122); v nadaljnjem besedilu: ZUKSB) in 50. členom Uredbe o izvajanju ukrepov za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 103/13 in 22/16; v nadaljnjem besedilu: uredba) Ministrstvo za finance (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) spremlja učinke izvedenih ukrepov za krepitev stabilnosti bank ter pripravi polletno poročilo Vladi Republike Slovenije.

Uredba v 50. členu določa, da ministrstvo pri poročanju vlado seznaniti:

1. s kapitalsko ustreznostjo bank, v zvezi s katerimi so bili izvedeni ukrepi;
2. s stanjem v bančnem sistemu v zadnjih šestih mesecih;
3. z gibanjem višine pribitka na državne obveznice med izvajanjem ukrepov;
4. z gibanjem bruto domačega proizvoda med izvajanjem ukrepov;
5. z gibanjem obsega nedonosnih izpostavljenosti v bančnem sistemu med izvajanjem ukrepov;
6. s stanjem pokritosti nedonosnih izpostavljenosti bank z oslabitvami in zavarovanji ter
7. z uresničevanjem zavez, ki jih je Republika Slovenija dala EU v skladu s pravili o državnih pomočeh.

Pojasnjujemo, da je poročanje ministrstva glede gibanja višine pribitka na državne obveznice, gibanja bruto domačega proizvoda in gibanja obsega nedonosnih izpostavljenosti v bančnem sistemu vezano na izvajanje ukrepov za krepitev stabilnosti bank, ki je zaključeno. Posledično je zaključeno poročanje ministrstva o teh točkah.

V zvezi z zadnjo točko glede uresničevanja zavez pojasnjujemo, da so z zaključkom prestrukturiranja vseh bank, ki so v letih 2013 in 2014 prejele državno pomoč, dne 31. 12. 2019 dokončno prenehale veljati zaveze, ki jih je Republika Slovenija dala Evropski komisiji v skladu s pravili o državnih pomočeh.

Ministrstvo je v skladu z določbami ZUKSB zaradi priprave poročila pridobilo podatke in informacije od Banke Slovenije. Tako to poročilo glede kapitalske ustreznosti bank, stanja v bančnem sistemu ter stanja pokritosti nedonosnih izpostavljenosti bank upošteva ugotovitve in analize Banke Slovenije, ki se nanašajo na obdobje tega poročila.

Kot izhaja iz predlaganega sklepa, Vlada Republike Slovenije sprejme Polletno poročilo Ministrstva za finance glede učinkov izvedenih ukrepov za stabilnost bank za obdobje od 1. 7. do 31. 12. 2020.

Polletno poročilo Ministrstva za finance o učinkih izvedenih ukrepov za krepitev stabilnosti bank za obdobje od 1. 7. do 31. 12. 2020

UVOD

V skladu s šestim odstavkom 20. člena Zakona o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 105/12, 63/13 – ZS-K, 23/14 – ZDIJZ-C, 104/15, 26/17 – ORZUKSB33 in 27/17 – popr. in 174/20 – ZIPRS2122; v nadaljnjem besedilu: ZUKSB) in 50. členom Uredbe o izvajanju ukrepov za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 103/13 in 22/16; v nadaljnjem besedilu: uredba) Ministrstvo za finance (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) spremlja učinke izvedenih ukrepov na podlagi določb ZUKSB ter pripravi polletno poročilo Vladi Republike Slovenije. Učinki so presojani tudi z vidika izpolnjevanja zavez, ki jih je Republika Slovenija dala Evropski komisiji v skladu s pravili o državnih pomočeh.

Uredba v 50. členu določa, da ministrstvo pri poročanju vlado seznani:

1. s kapitalsko ustreznostjo bank, v zvezi s katerimi so bili izvedeni ukrepi;
2. s stanjem v bančnem sistemu v zadnjih šestih mesecih;
3. z gibanjem višine pribitka na državne obveznice med izvajanjem ukrepov;
4. z gibanjem bruto domačega proizvoda med izvajanjem ukrepov;
5. z gibanjem obsega nedonosnih izpostavljenosti v bančnem sistemu med izvajanjem ukrepov;
6. s stanjem pokritosti nedonosnih izpostavljenosti bank z oslavitvami in zavarovanji ter
7. z uresničevanjem zavez, ki jih je Republika Slovenija dala EU v skladu s pravili o državnih pomočeh.

Pojasnjujemo, da je poročanje ministrstva glede gibanja višine pribitka na državne obveznice, gibanja bruto domačega proizvoda in gibanja obsega nedonosnih izpostavljenosti v bančnem sistemu vezano na izvajanje ukrepov za krepitev stabilnosti bank, ki je zaključeno. Posledično je zaključeno poročanje ministrstva o teh točkah.

V zvezi z zadnjo točko glede uresničevanja zavez pojasnjujemo, da so z zaključkom prestrukturiranja vseh bank, ki so v letih 2013 in 2014 prejele državno pomoč, dne 31. 12. 2019 dokončno prenehale veljati zaveze, ki jih je Republika Slovenija dala Evropski komisiji v skladu s pravili o državnih pomočeh.

1. KAPITALSKA USTREZNOST BANK

Po prejeti državni pomoči so količniki skupnega kapitala in CET1 za Novo Ljubljansko banko (v nadaljevanju NLB) in Novo Kreditno banko Maribor (v nadaljevanju NKBM) po stanju na dan **30. 12. 2013** znašali:

- NLB d. d. 16,6%, Skupina NLB 14,9%,
- NKBM d. d. 20,4%, Skupina NKBM 18,1%.

Po stanju na dan **30. 09. 2020** je bila kapitalaska ustreznost bank prejemnic državne pomoči sledeča:

- količnik skupnega kapitala: NLB d. d. 30,2%, Skupina NLB 21,5%; količnik CET1: NLB d. d. 24,8%, Skupina NLB 18,3%,
- količnik skupnega kapitala: Skupina NKBM 20,42%, količnik CET1: skupina NKBM 18,59%.

NKBM količnika kapitalske ustreznosti po stanju 30. 9. 2020 na solo ravni ne razkriva.

Obe banki dosejata kapitalske zahteve, ki jih je v okviru procesa nadzorniškega pregledovanja in vrednotenja (SREP) določil pristojni nadzornik. Abanka d. d., ki je bila prav tako deležna državne pomoči, je bila februarja 2020 prevzeta s strani NKBM d. d., septembra 2020 pa sta se obe banki združili. Podatkov za Abanko d. d. zato Banka Slovenija ne poroča več.

2. STANJE V BANČNEM SISTEMU V ZADNJIH ŠESTIH MESECIH

Sistemska tveganja za finančno stabilnost so zaradi pandemije Covid-19 in ukrepov za njeno zaježitev povečana. Poleg visokega tveganja, ki izhaja iz makroekonomskega okolja, v bankah izpostavljajo povečano dohodkovno in kreditno tveganje. V četrtem četrtletju 2020 so ostala tveganja za bančni sistem enaka kot v četrtletju pred tem. Odpornost bank na tveganja je zaradi dobrega kapitalskega in likvidnostnega položaja visoka.

Z drugim valom pandemije Covid-19 ter s poslabšanjem epidemioloških razmer in ponovno uvedbo omejitvenih ukrepov ostaja makroekonomsko tveganje visoko. Po izrazitem upadu BDP v drugem četrtletju, ko se je gospodarska aktivnost medletno zmanjšala za 13,0 %, je poleti sledilo precejšnje okrevanje, a je bila gospodarska aktivnost v tretjem četrtletju medletno še vedno manjša za 2,6 %. Hitro okrevanje se je odrazilo v precejšnji rasti kazalnikov zaupanja, ki so se do septembra močno okrepili, a ostali pod večletnim povprečjem. Prav tako se je do septembra precej izboljšala gospodarska klima. Po septembru so se s poslabšanjem epidemioloških razmer doma in po svetu ter ponovno uvedbo omejitvenih ukrepov obeti za nadaljevanje gospodarskega okrevanja znova precej poslabšali, kar se je oktobra, še bolj pa novembra, že odrazilo v padcu kazalnikov zaupanja in gospodarske klime. Po drugi strani izkušnja iz prvega vala in s tem bolj usmerjeno omejevanje delovanja gospodarstva, dodatni ukrepi¹ za pomoč gospodarstvu in skorajšnji prihod cepiva, zmanjšujejo pritisk na nadaljnje povečevanje makroekonomskega tveganja. Potek gospodarskega okrevanja je tako na precepu negativnih in pozitivnih dejavnikov za rast, s čimer ostaja tendenca spremembe tveganja v horizontu enega leta vodoravna.

Razmere na trgu dela se ob vnovičnem poslabšanju obetov za gospodarsko okrevanje zaenkrat niso bistveno spremenile. Število brezposelnih je v tretjem četrtletju ostalo podobno kot v drugem, s čimer je bila pri 5,1 % podobna tudi stopnja brezposelnosti, ki je oktobra ostala skoraj nespremenjena. Sicer še vedno učinkujejo interventni ukrepi za ohranjanje delovnih mest, med katerimi je tudi čakanje na delo, ki pomembno prispevajo k preprečevanju povečevanja brezposelnosti. Kljub gospodarskemu okrevanju in optimizmu podjetij glede zaposlovanja v prejšnjem četrtletju, zaradi slabše trenutne gospodarske situacije, negotovosti gospodinjestev glede prihodnjih razmer na trgu dela in sčasoma tudi ukinjanja podpornih ukrepov države, ostaja negotovost glede prihodnje rasti kreditov gospodinjstvom, ki izvira iz trga dela, pomemben dejavnik tveganja. Ob še vedno veliki negotovosti glede nadaljnjega poteka gospodarskega okrevanja, ki se odmika v prihodnost, ter podaljšanja obstoječih in sprejetja novih ukrepov različnih politik, bo velika tudi negotovost glede nadaljnje rasti posojil podjetjem. Še vedno se nadaljujejo deflacijski pritiski, saj se je letni upad cen življenjskih potrebščin merjenih s HICP z -1,1 % nadaljeval tudi novembra. Ob vseh ukrepih iz protikoronskih zakonov so se močno povečali izdatki države, hkrati pa so z velikim upadom gospodarske aktivnosti upadli tudi prihodki, kar kaže na izrazito negativen vpliv krize Covid-19 na javne finance. Za leto 2020 je tako pričakovan 8,6-odstotni primanjkljaj države z izrazitim povečanjem javnega dolga, ki bo presegel 82 %.

2.1 Povečana tveganja

Dohodkovno tveganje v bančnem sistemu je povečano in še narašča, saj se banke ob pandemiji Covid-19 soočajo z vse bolj zaostrenimi pogoji poslovanja. Vse manj ugodna gibanja pri ustvarjanju neto obrestnih in neobrestnih prihodkov bank kot posledica upada kreditiranja in poslabšanih gospodarskih razmer ter povečanje stroškov oslabitev in rezervacij, ki pa je zaenkrat še zmerno, vplivajo na zmanjšanje dobičkonosnosti bank. Dobiček bank pred obdavčitvijo se je znižal, v obdobju januar-oktober 2020 je znašal 454 mio EUR, kar je 17 % manj kot v enakem obdobju leta 2019. Donosnost na kapital je znašala 11,1 %, leta 2019 v enakem obdobju pa 13,7 %.² Razmeroma majhno zaostajanje dobička na ravni bančnega sistema za letom 2019 v enakem obdobju je tako posledica združitve dveh bank.

Neto neobrestni prihodki na ravni bančnega sistema iz leta 2020 so presegli neto neobrestne prihodke na ravni bančnega sistema iz leta 2019 za četrtno, kar je posledica učinkov združitve dveh bank (slabo ime, 202 mio EUR), sicer bi neobrestni prihodki iz leta 2020 za neobrestnimi prihodki iz leta 2019 v enakem obdobju zaostajali za kar 16 %. V letu 2020 se znižuje tudi obseg neto opravnin, najpomembnejšega dela neobrestnih prihodkov (-2,2 %), neto opravninska marža bank se je ob rasti bilančne vsote še dodatno znižala, oktobra na 0,77 %.

¹ Vlada sprejema dodatne protikoronske ukrepe s katerimi želi omiliti in odpraviti posledice in vpliv pandemije na gospodarstvo, trg dela, socialno in zdravstveno varstvo. Konec novembra je stopil v veljavo šesti paket ukrepov za omilitev posledic epidemije, več na <https://www.gov.si/teme/koronavirus-sars-cov-2/odpravljanje-posledic-epidemije/sesti-paket-ukrepov-za-omilitev-posledic-epidemije-pkp6/>.

² Podatki, ki odražajo srednjo vrednost bank doseganja ROE pred obdavčitvijo, pokažejo, da se je ta v letu 2020 znižal za četrtno. Mediana vrednosti ROE je ob koncu leta 2019 znašala 9,9 %, oktobra 2020 pa 7,5 %.

Neto obrestni prihodki zaradi upada rasti kreditiranja in vse nižjih donosov na bančne naložbe od aprila 2020 dalje beležijo upad, ki je oktobra medletno znašal 4,8 %. Neto obrestna marža se je do konca oktobra za zadnje enoletno obdobje znižala na 1,65 %. Obseg obrestnih prihodkov bank iz posojil je bil v letu 2020 sicer enak obsegu obrestnih prihodkov bank iz posojil leta 2019 v prvih desetih mesecih leta, medtem ko so se obrestni prihodki bank iz vrednostnih papirjev močno znižali, kar je rezultiralo v 3,3 % upadu obrestnih prihodkov. Rast operativnih stroškov se v zadnjih mesecih znižuje, oktobra na 3,9 % medletno. Njihovo povečanje v letu 2020 je rezultat metodološkega učinka (uvrščanje stroškov, povezanih z vplačili bank v Sklad za reševanje in zajamčene vloge) sicer bi za operativnimi stroški iz leta 2019 nekoliko zaostajali.

Banke so v letu 2020 povečale stroške oslabitev in rezervacij, vendar je njihov delež v ustvarjenem bruto dohodku še razmeroma nizek, predstavlja manj kot desetino tega (9,4 %), na kar zaenkrat vplivajo odlogi, v prihodnje pa lahko kot posledico Covid-19 pričakujemo povečevanje teh stroškov, tudi zaradi vpliva mednarodnih računovodskih standardov.³ To bo ob sočasno manj ugodnih gibanjih pri ustvarjanju prihodkov bank zniževalo njihovo dobičkonosnost.

Kreditno tveganje v bankah ostaja povečano; prvič od začetka krize se je delež nedonosnih izpostavljenosti (NPE) povečal.⁴ Zaradi ugodnih učinkov blažilnih ukrepov države in dovoljene prožnosti pri obravnavi kreditnega tveganja v teh izrednih pogojih, se porast kreditnega tveganja ni odrazila v povečanih deležih NPE. Ti so se do vključno septembra vztrajno zmanjševali, oktobra pa se je delež NPE prvič povečal, in sicer za 0,1 o.t., na 1,9 %. Povečanje izhaja iz sektorja podjetij, v teh okoliščinah najbolj ranljivem segmentu bančnih naložb. Delež NPE v podjetjih se je povečal za 0,1 o.t. na 3,8 %, pri čemer po porastu obsega in deleža NPE izstopa gostinstvo (za 13 mio EUR oz. za 2,3 o.t.). Porasti NPE so prisotni tudi v drugih s krizo bolj prizadetih dejavnostih: v predelovalnih dejavnostih, javni storitvah,⁵ minimalno tudi v prometu. Tudi v portfelju prebivalstva je prišlo do manjšega porasta obsega NPE, vendar so deleži ostali nespremenjeni pri vseh vrstah posojil.

Porast kreditnega tveganja že od samega začetka pandemije spremljajo prerazvrstitve komitentov v skupino izpostavljenosti s povečanim kreditnim tveganjem, ki še niso v statusu neplačila: delež te skupine v celotnem portfelju bank⁶ je od začetka krize porastel za 1,5 o.t. na 5,9 %, v sektorju podjetij pa je dosegel že 11,5 %. Tudi po tem kazalniku močno izstopajo zgoraj naštetе dejavnosti, v gostinstvu npr. z že 36,6 odstotnim deležem v oktobru. Nadaljnje prerazvrščanje teh izpostavljenosti med NPE zaenkrat še blažijo sprejeti ukrepi in napotki nadzornih inštitucij. Zaradi podaljševanja epidemije in omejevalnih ukrepov pa je pričakovati naraščanje izpostavljenosti, za katere bodo banke presodile, da se po koncu odlogov ne bodo začele redno poplačevati, ker dolžniki ne bodo sposobni nadaljevati z normalnim poslovanjem in odplačevanjem dolgov. V teh primerih se prehodi med NPE lahko zgodijo še pred koncem obdobja odobrenih odlogov.⁷

2.2 Zmerna tveganja

Tveganje za bančni sistem, ki izhaja iz trga nepremičnin, ostaja zmerno. Navkljub krizi Covid-19 je dinamika večine kazalcev s trga nepremičnin še vedno stabilna, njihova rast pa zmerna. Kriza Covid-19 je do sedaj le delno vplivala na trg stanovanjskih nepremičnin. Dokončni vpliv krize na trg stanovanjskih in poslovnih nepremičnin bo sicer odvisen od njenega trajanja in hitrosti okrevanja gospodarstva, predvsem bo odločujoč vpliv drugega vala pandemije v Evropi, ki se je začel jeseni leta 2020.

³ Predvideno poslabševanje ekonomskih razmer se bo odrazilo v povišani stopnji neplačil in hitrega povečevanja pričakovanih izgub iz kreditnega tveganja iz naslova prehodov v skupino 3. Zaradi narave računovodskega standarda MSRP 9 se pričakuje dodatno oblikovanje oslabitev in rezervacij tudi v skupinah 1 in 2. V primeru nenadnega bistvenega poslabšanja ekonomskih napovedi lahko ob ponovni kalibraciji parametrov kreditnega tveganja pride do nenadnih bistvenih porastov oslabitev in rezervacij za kreditno tveganje. Te oslabitve in rezervacije bodo izhajale iz: (a) ponovne ocene kreditnih parametrov z vključevanjem najnovejših makroekonomskih napovedi in (b) prehoda finančnih sredstev iz skupine 1, kjer se oblikujejo enoletne pričakovane izgube iz kreditnega tveganja v skupino 2, kjer se oblikujejo vseživljenjske pričakovane izgube iz kreditnega tveganja.

⁴ Del povečanja izhaja iz spremenjenega izkazovanja obresti od oslabiljenega oziroma prilagojenega dela finančnih sredstev zaradi kreditnega tveganja v skladu s pojasnilom Odbora za razlago MSRP (IFRIC) iz marca 2019 in ponazoritvijo tega pojasnila na primeru z dne 22. julija 2019, ki sta dostopna na spletni strani <https://www.ifrs.org/news-and-events/2019/07/ifrs-9-webinar-curing-of-a-credit-impaired-financial-asset/>.

⁵ Del javnih storitev, ki je registriran v sektorju S.11, nefinančna podjetja.

⁶ V tistem delu, ki se razvršča v skupine kreditnega tveganja.

⁷ Za odloge, ki bodo sklenjeni po PKP6 še ni dorečeno, ali bodo priporočila Ebe o posebni obravnavi glede prehoda med restrukturirane oziroma nedonosne izpostavljenosti, veljala tudi zanje.

Banka Slovenije ocenjuje, da so cene stanovanjskih nepremičnin navkljub krizi Covid-19 in ob padcu ekonomske aktivnosti še vedno blizu dolgoročnega ravnovesja, cene stanovanjskih nepremičnin pa so bile v drugem četrtletju medletno višje za 5,2 %. Izpostavljenost bank gradbenemu sektorju in sektorju poslovanja z nepremičninami je veliko manjša kot ob zadnji krizi, tudi rast stanovanjskih posojil je bila v zadnjih letih zmerna. Kreditni standardi bank za nova stanovanjska posojila v tretjem četrtletju leta 2020 ostajajo nekoliko zaostreni, vendar manj kot ob koncu leta 2019. Pandemija Covid-19 ni resneje vplivala na rast stanovanjskih posojil, ki ostaja stabilna in je v tretjem četrtletju 2020 medletno znašala 4,2 %. Povprečno razmerje med zneskom posojila in vrednostjo nepremičnine dane v zavarovanje (LTV) je v tretjem četrtletju leta 2020 znašalo 67,9 %. Nekoliko bolj nepredvidljiva bi lahko bila dinamika cen na trgu poslovnih nepremičnin tudi v prihodnje, saj je bila v letu 2019 odvisna predvsem od prodaje pisarn in lokalov.⁸ Kljub temu je izpostavljenost bančnega sektorja do trga komercialnih nepremičnin nizka, saj delež posojil podjetjem za komercialne nepremičnine v vseh posojilih podjetjem znaša le okoli 2%.⁹ Stanje posojil za komercialne nepremičnine je v septembru leta 2020 znašalo 164 milijonov EUR, kar je za okoli 65 milijonov EUR višje kot v letu 2019.¹⁰ Na trgu stanovanjskih nepremičnin je še vedno prisotno neravnovesje med ponudbo in povpraševanjem, ki pa se postopoma zmanjšuje, predvsem zaradi postopne rasti ponudbe stanovanjskih nepremičnin.

Tveganje financiranja ostaja zmerno. Ni pomembnejših sprememb pri financiranju bank; v tretjem četrtletju se je nekoliko umiril v letu 2020 izrazito nadpovprečen pritek vlog v bančni sistem. Vloge nebančnega sektorja ostajajo stabilen vir financiranja bančnega sistema, njihov delež v bančnih bilancah se je oktobra približal 76 %. Oktobra so bile medletno višje za 10,5 %, k čemur je najbolj prispevalo povečanje rasti vlog gospodinjev, za 10,2 % in podjetij (13,3 %). Povečujejo se predvsem vloge na vpogled; njihov delež je oktobra presegal 77 % vseh vlog nebančnega sektorja in predstavljal skoraj 59 % bilančne vsote bank. K izrazitejšemu porastu vlog gospodinjev v bankah v letu 2020, predvsem v drugem četrtletju, je prispevala nižja potrošnja gospodinjev ter izplačila države za blaženje posledic epidemije. Tako kot pri prebivalstvu se je tudi pri podjetjih obseg vlog pri bankah opazneje povečal v prvih mesecih pandemije Covid-19. Vrzel v ročnosti med naložbami in obveznostmi se je v letu 2020 nekoliko zmanjšala, a kljub temu znašala visokih 4 leta in 5 mesecev, medtem ko je decembra leta 2019 znašala 4 mesece več.

Ob upadu kreditiranja bank v letu 2020 in obsežnem pritoku vlog v bančni sistem se zvišuje razlika med neto povečanjem vlog nebančnega sektorja in povečanjem posojil bank nebančnemu sektorju. Ob izostanku kreditiranja se povečujejo zlasti likvidna sredstva bank v aktivah (glej likvidnost), posledično se, potem ko je bil nekaj let zapored stabilen (povprečje 2016-2019 je znašalo 78 %), znižuje tudi količnik razmerja med posojili in vlogami nebančnega sektorja (LTD), oktobra na le 71 %, kar kaže na to, da (lahko) banke povečanje vlog usmerjajo v vse manj donosne naložbe. Odvisnost slovenskega bančnega sistema od grosističnih virov financiranja je podobna kot ob zadnjem pregledu, oktobra je znašala 6,4 % bilančne vsote, podobno se ni spreminjal delež obveznosti bank do Evrosistema, ki je oktobra znašal 3,2 % bilančne vsote.

Obrestno tveganje ostaja zmerno, saj se je ob upoštevanju stabilnosti vlog na vpogled povprečno obdobje ponovne določitve pasivnih obrestnih mer podaljšalo bolj kot povprečno obdobje aktivnih. Prav tako je povprečno obdobje pasivnih obrestnih mer ostalo precej daljše od aktivnih, s čimer bi se v primeru porasta tržnih obrestnih mer aktivne obrestne mere spremenile precej hitreje od pasivnih. S tem bi se bankam obrestni prihodki povečali hitreje kot obrestni odhodki, s pozitivnim učinkom na neto obrestne prihodke. Ob tem se je kumulativna obrestna vrzel do enega leta glede na prejšnje leto nekoliko zmanjšala, a ostala močno pozitivna. V primeru porasta tržnih obrestnih mer v horizontu enega leta, bi bil učinek na neto obrestne prihodke bank pozitiven. S tem ostaja v horizontu enega leta nespremenjena tudi tendenca spremembe tveganja, ki je vodoravna.

Delež novoodobrenih posojil nebančnemu sektorju obrestovanih s fiksno obrestno mero je bil do oktobra 2020 mnogo manjši kot v enakem obdobju leta 2019. Po večletni rasti se je delež novoodobrenih posojil obrestovanih s fiksno obrestno mero pri potrošniških posojilih in posojilih podjetjem do oktobra glede na enako obdobje leta 2019 zmanjšal, pri stanovanjskih posojilih pa se upad nadaljuje že tretje leto zapored. S postopnim zmanjševanjem rasti deleža posojil obrestovanih s fiksno obrestno mero v stanjih, se tudi podaljševanje povprečnega obdobja ponovne določitve obrestnih mer na aktivih iz tega naslova umirja. Povprečna ročnost novoodobrenih dolgoročnih stanovanjskih in potrošniških posojil obrestovanih s fiksno

⁸ Torej od sektorjev, ki so najbolj izpostavljeni trenutni krizi Covid-19.

⁹ Po podatkih iz baze PORFI.

¹⁰ V času trajanja prvega vala krize Covid-19 (drugo četrtletje 2020) je obseg novih posojil za poslovne nepremičnine v povprečju znašal okoli 10 milijonov EUR, ob tem pa Banka Slovenije ocenjuje, da je približno polovica novih posojil bila posledica odlogov zaradi pandemije Covid-19.

obrestno mero se do oktobra leta 2020 ni bistveno spremenila. Pri stanovanjskih se je gibala malenkost nad 18 let, pri potrošniških pa nekoliko nad 6,5 let. Pri posojilih podjetjem se je ob veliki variabilnosti do oktobra nekoliko skrajšala in gibala nekoliko nad 5,5 let.

Tveganje okužbe je ostalo nizko. Od vključno tretjega četrletja 2018 nobena od bank ne bi bila predmet okužbe, kar pomeni, da padec kapitalske ustreznosti pod 8 % neke banke ne bi pri nobeni drugi banki povzročila padec kapitalske ustreznosti pod 8 %. V prvih devetih mesecih leta 2020 se je rahlo povečal obseg dokapitalizacije, ki bi bila potrebna za doseganje prvotne kapitalske ustreznosti v primeru okužbe, vendar je bil še vedno nižji od povprečja zadnjih petih let. Delež velikih izpostavljenosti v kapitalu je znašal 10,4 % in je bil za 2,4 odstotni točki nižji kot pred enim letom. Banke so v enoletnem obdobju znižale delež v državnih vrednostnih papirjih na 14,3 % bilančne vsote, kar je najnižja raven po letu 2014.

Podnebna tveganja v Sloveniji so zmerna ob zmernem deležu energetske-intenzivnih panog v strukturi BDP-ja in podnebno občutljivih dejavnosti v kreditnem portfelju bank. Slednji je stabilen in je oktobra 2020 znašal med 35 % in 42 % celotnih bilančnih izpostavljenosti po najširši opredelitvi podnebno občutljivih dejavnosti. Obenem ni opaziti znatnejšega povečanja kreditnega tveganja pri podnebno občutljivih dejavnostih v primerjavi z ostalimi dejavnostmi. Deleži NPE pri podnebno občutljivih dejavnostih beležijo podoben trend izboljšanja kot pri ostalih dejavnostih (ob sicer pričakovanem zamiku poslabšanja). Vpliv Covid-19 krize se vendarle kaže v močno upočasnjeni rasti posojil podnebno občutljivim dejavnostim. Pri slednjih so opazne izrazite razlike med dejavnostmi, z upočasnjevanjem/zmanjšanjem pri predelovalnih dejavnostih in prometu, oziroma solidno rastjo pri gradbeništvu in v manjši meri elektriki. Podnebna tveganja se bodo sicer predvidoma povečevala v prihodnosti ob napovedani energetske tranziciji in sočasnem zelenem okrevanju, a so trenutno razmeroma stabilna.

Kibernetsko tveganje ostaja zmerno. Na podlagi poročanja slovenskih bank o kibernetskih incidentih Banka Slovenije zaznava, da je bilo v tretjem kvartalu večje število incidentov vezanih na napade DDoS v kombinaciji z izsiljevalskim programjem. Napadi DDoS poskušajo ohromiti delovanje bančnih storitev z namenom izsiljevanja plačila odkupnine. Banke, ki so se soočale s takimi kibernetskimi incidenti, so jih uspešno rešile in niso poročale o finančni škodi. Po drugi strani je Banka Slovenije zaznala tudi nekaj manjših operativnih incidentov, ki so vplivali na poslovanje bank, vendar gre tukaj za nenamerne napake zaposlenih ali tehničnih težav obstoječih sistemov, katere banke redno odpravljajo.

2.3 Odpornost bančnega sistema na sistemska tveganja

Odpornost bančnega sistema na negativne učinke ob morebitni uresničitvi tveganj je ostala visoka zaradi dobrega kapitalskega položaja. Skupna kapitalska ustreznost na konsolidirani osnovi se je v tretjem četrletju 2020 zvišala na 20,0 %, CET1 pa na 18,2 %, pri čemer sta oba količnika še naprej presegala povprečje evroobmočja.¹¹ Na posamični osnovi sta se skupna kapitalska ustreznost in količnik CET1 zmanjšala za 1,9 odstotne točke na 20,6 % oziroma 18,6 %, kar je predvsem posledica združitve dveh bank. CET1 kapital se je do septembra leta 2020 povečal predvsem z zadržanimi dobički iz preteklega poslovnega leta, ki so jih banke v skladu z makrobonitetnim ukrepom Banke Slovenije zadržale v celoti. Poleg CET1 kapitala se je z instrumenti podrejenega dolga v letu 2020 povečal tudi Tier 2 kapital, vendar je kljub povečanju delež Tier 2 kapitala v celotnem kapitalu z 8,8 % za četrtno nižji v primerjavi s povprečjem evroobmočja. Tveganju prilagojena aktiva je bila septembra medletno nižja za 0,2 % predvsem zaradi zmanjšanja kreditiranja podjetij in upočasnitve rasti posojil gospodinjstvom. Zaradi razlik v obsegu kapitalskih presežkov in zaradi različne strukture ter kakovosti kreditnega portfelja ostaja odpornost na negativne učinke pandemije Covid-19 med bankami različna. Banka Slovenije pričakuje, da se bo odpornost bančnega sistema v prihodnje zmanjšala zaradi poslabšanja kakovosti kreditnega portfelja in dobičkonosnosti bank. S posledicami gospodarskega šoka se bodo težje soočile banke z nižjimi kapitalskimi presežki in tiste z večjimi izpostavljenostmi do sektorjev, ki so v tej krizi najbolj prizadeti.

Likvidnost bančnega sistema se je kljub zaostrenim gospodarskim razmeram zaradi pandemije Covid-19 v letu 2020 izboljšala. S tem se je okrepla zmožnost absorpcije negativnih učinkov ob morebitni uresničitvi tveganja financiranja. Primarna likvidnost¹² se je v letu 2020 do oktobra močno povečala in sicer za 2,3 mrd EUR na 8 mrd EUR ter s tem dosegla zgodovinsko najvišji delež v bilančni vsoti, 18,4 %. Rast najbolj likvidnih oblik naložb je posledica izrazite rasti vlog nebančnega sektorja predvsem v obdobju po razglasitvi pandemije Covid-19 ter zmanjšanja kreditne aktivnosti. Delež

¹¹ Zadnji razpoložljivi podatek za evroobmočje je junij 2020.

¹² Primarna likvidnost vključuje: denar v blagajni, sredstva pri centralni banki in druge vloge na vpogled.

sekundarne likvidnosti¹³ je ostal stabilen pri 18 % bilančne vsote. Bančni sistem je še naprej dosegal visoko vrednost kazalnika likvidnostnega kritja (LCR), ki je oktobra s 319 % predstavljala več kot trikratnik regulatorne zahteve (100 %). To pomeni, da ima slovenski bančni sistem visoko sposobnost pokrivanja neto likvidnostnih odlivov v kratkoročnem stresnem obdobju in se med državami Evropske unije po vrednosti kazalnika LCR uvršča na četrto mesto. Razlike v vrednosti kazalnika LCR so med bankami ostale precejšnje, vse pa so dosegale minimalno regulatorno zahtevo. Delež prostega sklada finančnega premoženja za zavarovanje pri Evrosistemu se je, po sodelovanju nekaterih bank na junijski operaciji TLTRO-III, nekoliko zmanjšal. Na ravni bančnega sistema se je v tretjem četrtletju 2020 gibal okoli 65 %, kar bankam omogoča pridobitev dodatnih sredstev na operacijah ECB v primeru likvidnostnih potreb. Ob zaostrovanju epidemioloških in posledično gospodarskih razmer bi se lahko trenutno ugoden likvidnostni položaj bančnega sistema v prihodnje poslabšal. Do tega bi lahko prišlo ob morebitnem nenadnem obsežnejšem odlivu vlog nebančnega sektorja, glavnem viru financiranja bank, s čemer bi se težje soočile predvsem banke z nižjimi likvidnostnimi presežki.

2.4 Makrobonitetni instrumenti

Namen makrobonitetne politike je prek zmanjšanja tveganj v finančnem sistemu in povečanja njegove odpornosti ublažiti vpliv sistemskih finančnih šokov na realno gospodarstvo. Makrobonitetna politika je s pojavom epidemije Covid-19 spremenila svojo usmeritev iz restriktivne v usmeritev sproščanja obstoječih kapitalskih makrobonitetnih instrumentov in sprejemanja dodatnih instrumentov, s katerimi se ohranja ugodne pogoje financiranja ter krepi zaupanje prebivalstva in podjetij.

Ob rednem letnem preverjanju kazalnikov za druge sistemsko pomembne banke (DSPB) je prišlo do znižanja stopnje blažilnika pri eni banki in zvišanja pri drugi. Prav tako je v letu 2020 število identificiranih DSPB manjše (šest bank, ena manj kot leta 2019), na kar je vplivala združitev dveh DSPB v eno banko.

Banka Slovenije je zaradi nastopa pandemije Covid-19 aprila 2020 na podlagi usmeritve Odbora za finančno stabilnost uvedla začasno omejitev izplačil dobičkov bank in hranilnic. Namen ukrepa, ki po oceni, izvedeni v novembru, ostaja v veljavi vsaj do aprila 2021, je ohranitev kapitala bank, da bi lahko slovenski bančni sistem lažje prenesel potencialne izgube ter še naprej zagotavljal oskrbo gospodarstva in prebivalstva s krediti. S priporočilom je Banka Slovenije podobne smernice glede razdelitve dobičkov podala tudi lizing družbam. Namen priporočila je zagotoviti, da tudi lizing družbe ohranijo čim višjo raven kapitaliziranosti in na tak način prispevajo k povečanju odpornosti finančnega sistema in ohranjanju finančne stabilnosti.

Makrobonitetne ukrepe za prebivalstvo sestavljajo omejitev razmerij DSTI in LTV ter omejitev ročnosti potrošniških posojil. Zaradi nastopa pandemije Covid-19 je Banka Slovenije maja leta 2020 pri makrobonitetnih omejitvah kreditiranja prebivalstva začasno omogočila večjo fleksibilnost pri izračunu razmerja med stroškom servisiranja celotnega dolga in dohodkom kreditojemalca (DSTI). Dodatna fleksibilnost glede izračuna dohodka kreditojemalca velja tudi med epidemijo, ki je bila razglašena oktobra 2020.

V veljavi so tudi drugi makrobonitetni ukrepi, ki pa se v zadnjih mesecih niso spreminjali. To so proticiklični kapitalski blažilnik, katerega vrednost ostaja vse od njegove uvedbe nespremenjena na ravni 0 % skupne izpostavljenosti tveganjem, makrobonitetni likvidnostni ukrep, znan kot razmerje med letnimi spremembami stanja kreditov nebančnemu sektorju pred upoštevanjem oslabitev in letnimi spremembami stanja vlog nebančnega sektorja (GLTDF) in omejitev depozitnih obrestnih mer.

3. STANJE POKRITOSTI NEDONOSNIH IZPOSTAVLJENOSTI BANK Z OSLABITVAMI IN ZAVAROVANJI

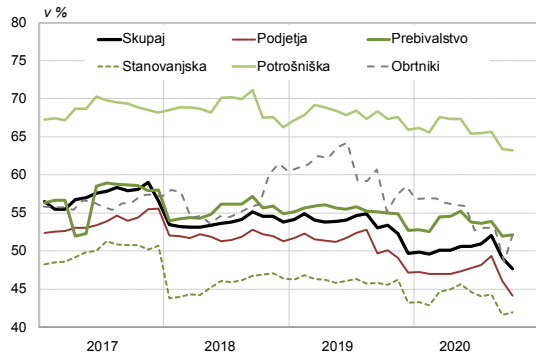
Pokritost z oslabitvami se v letu 2020 povečuje tako na nedonosnem kot na donosnem delu portfelja. Zmanjševanje NPE s prodajami in odpisi se praviloma odraža v zmanjšani pokritosti preostalih NPE z oslabitvami, zaradi dejstva, da se na ta način iz portfelja izločajo najslabše terjatve, praviloma v celoti pokrite z oslabitvami. Kljub temu se je rast pokritosti NPE z oslabitvami v letu 2020 nekoliko pospešila in avgusta dosegla 52 %, v primerjavi s slabimi 50 % pred začetkom pandemije. V naslednjih dveh mesecih se je pokritost NPE ponovno zmanjšala. Septembra je do padca pokritosti prišlo ob združitvi NKBM in Abanke. Oktobra se je pokritost znižala ob dodatnem zmanjšanju NPE v številnih bankah, ko so se skupaj z NPE zmanjšale tudi pripadajoče nadpovprečno visoke oslabitve. Obseg NPE se je do konca oktobra zmanjšal na 903 mio EUR oz. delež na 1,9 %. Zaradi hitrejšega prerazvrščanja izpostavljenosti v

¹³ Sekundarna likvidnost temelji na podatkih likvidnostne lestvice in vključuje vrednostne papirje Republike Slovenije in tuje tržne vrednostne papirje najmanj bonitete BBB.

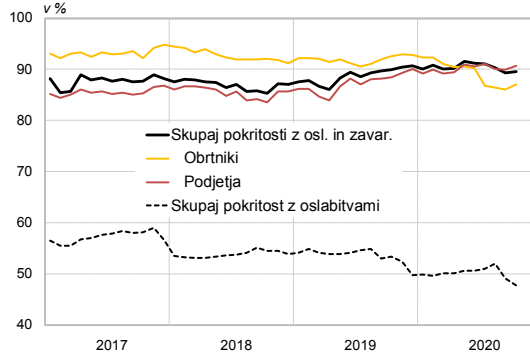
skupino z večjim kreditnim tveganjem (skupina 2 po MSRP), je pričakovati tudi dodatno oblikovanje oslabitev zanje v prihodnje.

Pokritost z oslabitvami in zavarovanji se povečuje, aprila je za celoten portfelj znašala 89,6 %. Visoka je tudi v sektorju podjetij (90,7 %), prav tako v portfelju izpostavljenosti do obrtnikov (87,1 %), ki ob podjetjih predstavljajo bolj tvegano skupino komitentov, a z relativno majhno izpostavljenostjo.

Slika 1: Pokritost NPE do podjetij in prebivalstva z oslabitvami

Slika 2: Pokritost NPE z oslabitvami in zavarovanji

Vir: Banka Slovenije.